

РОБОЧА КАРТКА УРОКУ

ТЕМА. Історія сироти Джейн Ейр на тлі суспільства. Романтичні мрії Джейн Ейр і сувора реальність

1. Актуалізуємо інформацію:

- Чому Джейн опинилася у сімействі Рід? _____
- Як ставилися до неї в домі тітки? Чи була вона щасливою? _____
- Що таке «червона кімната»? Чому її туди відправляли? _____
- Тітка хотіла, щоб дівчина була освіченою і тому відправила її до Ловудської школи? _____
- *З якою рисою Джейн, що рідко притаманна сиротам, ми познайомилися? Коли ця риса дала про себе знати? _____
- Що показали спостереження Джейн Ейр під час знайомства з порядками школи? _____
- Чого навчила Джейн Ейр її подруга Елен Бернс? _____
- Ловудська школа була тільки місцем жорстокості і принижень? Аргументуйте відповідь. _____

2. Працюємо з текстом:

- *«Не насильством можна найлегше подолати ненависть і не помстою загладити кривду».* Прокоментуйте слова Елен Бернс. Чи права вона? Наскільки важливі чи не важливі були її слова для Джейн? _____
- Прочитайте слова Елен Бернс і міс Темпл. Чи можна стверджувати, що ці висловлювання між собою пов'язані?

Елен Бернс	Міс Темпл
— Стривай, Джейн! Для тебе занадто багато важить любов людей. Ти занадто палка і вразлива.	— Так ось, Джейн, ти, мабуть, знаєш, — а ні, то зараз дізнаєшся, — що коли людину в чомусь обвинувачують, їй завжди надають право оборонятись... Тебе обвинувачують у брехні, тож захищайся переді мною, як тільки можеш. Розкажи мені все, що з тобою було, тільки нічого не додавай від себе і не перебільшуй.

- Проаналізуйте уривок. Як можна схарактеризувати роздуми Джейн? Які зміни відбулися в дівчині? Чи на користь вони?

«Протягом цих восьми років моє життя було одноманітне, однак не таке вже нещасливе, бо воно не минало в безділлі. Я дістала можливість здобути добру освіту. Я любила деякі науки, прагнула відзначитися в усьому та заслужити похвалу вчительок, особливо моїх улюблених, це приносило мені радість, спонукало мене до ще наполегливішої праці, отже, я цілком використовувала всі надані мені можливості. З часом я стала першою ученицею в старшому класі, потім мене призначили вчителькою, і на цій посаді я ретельно працювала протягом двох років. Та врешті зі мною сталася зміна. Поки все те діялось, міс Темпл і далі залишалася директрисою. Саме їй я завдячую найкращу частину моїх знань. Її дружба й товариство були моєю найбільшою втіхою, вона стала мені матір'ю, вихователькою, а згодом і подругою. Та потім вона одружилася й виїхала з чоловіком (священиком, чудовою людиною, гідною такої дружини, як вона) до далекого графства, і я її втратила назавжди. Відтоді, як вона поїхала, я стала іншою: разом з нею зникли всі почуття прихильності, що ніби робили Ловуд моєю рідною домівкою. Я перейняла дещо від її вдачі — схильність до серйозних роздумів та багато інших рис, навчилася керувати своїми почуттями. Я призвичаїлась до виконання свого обов'язку й до порядку, я була спокійна й вірила, що вдоволена своїм життям. Стороннім очам, а іноді і своїм власним, я здавалась дисциплінованою, стриманою людиною.»

- Зверніть увагу на роздуми головної героїні: як вони пов'язані з біографією письменниці Шарлотти Бронте? Як роздуми характеризують Джейн Ейр – чи може вона вдовольнитися спокійним, тихим життям, звичним для жінки тогочасної Англії?

Кажуть, що людину повинно вдовольняти спокійне життя, але це не так: їй потрібна діяльність, і, якщо її позбавлено цього, вона її собі придумує. Мільйони людей приречені на ще одноманітніше існування, ніж я, і ці мільйони безмовно бунтують проти своєї долі. Ніхто не знає, скільки таких бунтів, крім політичних, назріває в глибинах буденного життя. Жінки взагалі вважаються спокійними, проте жінки відчують так само, як і чоловіки, вони мають ту саму потребу виявляти свої здібності і шукають поля діяльності так само, як і їхні побратими чоловіки, вони страждають від суворих обмежень та застарілих звичаїв так само, як чоловіки страждали б на їхньому місці. Отож дуже вузьку думку висловлює привілейована стать, заявляючи, що жіноцтву лишається тільки пекти пудинги, плести панчохи, грати на роялі та вишивати сумочки. Нерозважно ганити або висміювати жінок, якщо вони намагаються робити або вивчати щось більше, ніж те, що визначено звичаєм для їхньої статі.

***Узагальнюємо:**

Джейн Ейр в домі місіс Рід	Джейн Ейр у час приїзду в Торнфілд-хол

3. Заповніть таблицю: «Замок Рочестера очима Джейн Ейр»

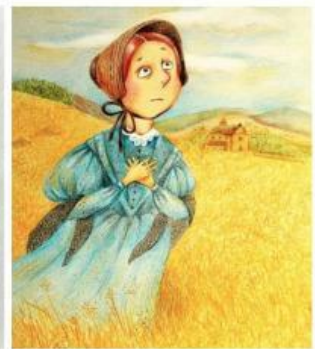
	Міс Фейрфакс	Адель	Околиці місцевості	Замок	Господар	Гості
Спостереження героїні						

***Висновок:** як змінилася головна героїня під час перебування у Торнфілд-холі? _____

4. Поміркуйте: навіщо авторка відправила свою героїню після поневірян до Ріверсів? Яку роль це сімейство зіграло в її житті?

5. Розгляньте ілюстрації:

Що об'єднує їх? Якою натурою була Джейн? _____

Прочитайте аналітичним читанням описи природи.

- підкресліть (випишіть) ключові слова, які допоможуть довести, що перед нами романтичний пейзаж;
- яка роль пейзажу у характеристиці образу героїні? Який з пейзажів, на ваш погляд, є найбільш промовистим?
- розповідь від першої особи, спостереження за картинами природи... як ми називаємо такі прийоми характеристики?

Я також знайшла для себе приємну розвагу — милуватися краєвидом, що розгортався поза високою цвяхованою огорожею нашого саду. Там височіло величне пасмо горбів, що оточувало глибоку долину, зелену й тіняву, де по темному кам'янистому дну весело вистрибував струмок, граючи блискотливими бризками. Зовсім інакшим був цей краєвид під сталевим-сірим зимовим небом, коли все скувало морозом і засипало снігом! В ту пору з фіолетових верхів'їв, гнані східними вітрами, спадали холодні, як смерть, тумани, вони котилися по схилах і зливалися з морозяною імлою, що здійснювалась над струмком. Та й сам струмок тоді бурхливо і нестримно котив свої каламутні хвилі, він мчав через ліс, і його скажений рев, до якого частенько прилучалися шум заливного дощу або завивання бурі, було чути далеко навкруги. А ліс на його берегах стояв шерезами кістяків.

Квітень перейшов у травень; і був то гарний, тихий травень. Щодень над головою синіло ясне небо, лагідно пригрівало сонце, і теплий вітерець повівав із заходу або з півдня. Навколо все буяло. Ловуд розпустив свої пишні кучері, він увесь зазеленів, завітчався. Велетенські в'язи, ясені та дуби знов ожили й запишалися. У затишних куточках буйно повиганялися лісові трави, незліченні різновиди моху покривали низинки, а золотаві баранчики сяяли на землі, наче сонячне проміння. У тінявих місцинках їхнє тьмяне золото тихо поблискувало чарівними розсипами. Всім цим я втішалася часто й досхочу, вільно, без будь-чийого нагляду й майже завжди сама. Ця несподівана можливість користуватися свободою мала свою причину, про яку вже час сказати.

Хіба ж чудова місцина серед лісистих пагорбів, де протікав чистий струмок, яку я щойно описувала, не була чарівним куточком природи? Так, чарівним, та чи здоровим — то вже інше питання.

Хай мене за це ганить, хто хоче, але до цього я додам, що іноді, коли я гуляла на самоті у парку або виходила за ворота і дивилась на дорогу, чи — поки Адель бавилася з нянею, а місіс Фейрфакс розставляла в коморі слоїки з варенням, — підіймалася сходами на третій поверх, одчиняла двері на горище й, вилізши на дах, обводила поглядом далекі поля й пагорби аж до туманної rischi обрію, я тоді палко бажала мати такі зіркі очі, щоб глянути далі цієї межі, побачити інший діяльний світ, сповнені бурхливого життя міста та краї, що про них я тільки чула; я бажала тоді мати більше життєвого досвіду, бажала спілкуватися з ширшим колом людей, познайомитися з різноманітнішими характерами, ніж ті, що оточували мене досі. Я цінувала всі добрі риси місіс Фейрфакс та Аделі, але вірила в існування іншої, діяльнішої доброти і палко прагнула побачити те, в що я вірила.

Стояла та чарівна пора, коли вже насуваються сутінки і бліде сонце сяє низько над обрієм. Я вже відійшла за милю від Торнфілда, прямуючи вузькою дорогою, обабіч якої влітку пишно квітла шипшина, а восени було повно горіхів і ожини — ще й тепер серед гілля де-де червоніли ягідки шипшини та глоду. Та найбільше чарувала вона взимку своєю безлюдністю та німою тишею. Коли й повіє вітерець, ніде ніщо ані шелесне, бо не росли тут ні падуби, ні якісь інші вічнозелені рослини, а голі колючі шипшинові віти та ліщинові кущі були такі ж безмовні, як і біле обчовгане каміння, яким була вимощена дорога. Обабіч, скільки сягало око, розкинулись голі поля, де тепер не паслась жодна худобина і не було видно ніяких ознак життя, а брунатні пташки, що метушилися в кущах, скидалися на поодинокі поруділі листочки, які забули опастися.

Дорога безперервно піднімалася вгору аж до Г'ея; пройшовши половину шляху, я сіла на перелазі огорожі довкола поля. Щільніше закутавшись у плащ і сховавши руки в муфту, я не відчувала холоду, хоча мороз дедалі дужчав. Про це свідчив товстий намерз на дорозі — слід після струмочка, що протікав тут під час раптової відлиги кілька днів тому. Звідси мені було добре видно Торнфілд: сірий будинок із зубчастими стінами височів унизу, посеред долини, чітко вирізняючись на тлі парку з чорними гайворонячими гніздами. Я сиділа, поки багряне сонце сховалося за деревами, а тоді підвелася й попрямувала на схід.

Над пагорбом стояв місяць. Спочатку він був схожий на бліду хмаринку, а потім, дедалі ясніючи й здійснюючись усе вище, осяяв село Г'ей, яке, майже сховавшись за деревами, куріло синюватими димками з небагатьох коминів; я була від нього за милю, проте в глибокій тиші до мене вже долинав невизначний гомін його життя. Моє вухо уловлювало дзюрчання струмків, що текли десь в ущелинах і долинах; по той бік Г'ея було багато пагорбів, і, напевне, не один струмок збігав їхніми схилами. У вечірній тиші чувся їхній гомін — не тільки близьких, а й найдальших. І раптом крізь цей лагідний гомін і дзюрчання, такі далекі і водночас такі виразні, прорвалися інші звуки: чіткий тупіт, брязкіт металу, що заглушили ніжний шепіт хвиль, достоту як ото на картині велетенська скеля або товстий дуб, намальовані різкими темними мазками на передньому плані, ніби заступають блакитний пагорб удалині, ясний обрій та мінливі хмари, де фарби непомітно переходять одна в одну.

Висновок-узагальнення: яка роль образу Джейн Ейр в романі англійської письменниці початку XIX століття?
